

УДК 338.486.1.025(4)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.32>**Бойко Н.О.**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри регіоналістики і туризму,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2636-0533>

Богославець О.Г.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри регіоналістики і туризму,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3975-2563>

Ілляшенко І.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри регіоналістики і туризму,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7849-9890>

Boiko Nataliia, Bogoslavets Oksana, Illiashenko Inna
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОРОТКОСТРОКОВИХ ПОДРОЖЕЙ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ТУРИСТІВ В ЄВРОПІ

FEATURES OF ORGANIZING SHORT-TERM TRIPS FOR UKRAINIAN TOURISTS IN EUROPE

У статті розглядаються особливості організації короткострокових подорожей українських туристів до країн Європи. Проведено аналіз основних факторів, що впливають на популярність таких видів турів серед українських туристів. Особлива увага приділяється дослідженню нововведень на кордоні України з ЄС, що оптимізує проведення митних процедур для відвідувачів регіону з туристичною та бізнес- метою. Вони полягають у впровадженні в країнах Європи системи EES і ETIA, що мають забезпечити точний облік часу перебування громадян третіх країн в країнах регіону. Цей запобіжний захід дозволить країнам Шенгенської зони уникати зловживанням безвізовим режимом. Він є засобом безпеки та скорочує бюрократичні бар'єри на шляху інтенсифікації туристичних і бізнес зв'язків. Розглянуто особливості організації екскурсійної діяльності під час короткострокових подорожей. В дослідженні визначено аспекти туристичних пропозицій європейських країн для організації нетривалих подорожей. Розроблено рекомендації для підвищення якості підготовки українських туристів до подорожей, здійснено оцінку перспектив розвитку короткострокового туризму у контексті інтеграції України до європейського туристичного простору.

Ключові слова: туризм, географія туризму, географія туристичних подорожей, види туризму, короткострокові подорожі, внутрішній і міжнародний туризм митні формальності, туроператори, системи EES, ETIAS, безвізовий режим Європи, оглядові екскурсії, тематичні екскурсії.

The article discusses the peculiarities of organizing short-term trips of Ukrainian tourists to European countries. An analysis of the main factors influencing the popularity of such types of tours among Ukrainian tourists has been carried out. Particular attention is paid to the study of innovations on the border of Ukraine with the EU, which optimizes customs procedures for visitors to the region for tourism and business purposes. They consist in the implementation of

the EES and ETIA systems in European countries, which should ensure accurate accounting of the time spent by third-country nationals in the countries of the region. This precautionary measure will allow Schengen countries to avoid abusing the visa-free regime. It is a means of security and reduces bureaucratic barriers on the way to intensifying tourism and business ties. The study identifies aspects of tourist offers of European countries for the organization of short trips. Recommendations have been developed to improve the quality of preparation of Ukrainian tourists for travel, an assessment of the prospects. Short-term tourist trips of Ukrainians abroad are an important component of international mobility and socio-cultural exchanges. The features of organizing excursion activities during short-term trips are considered. However, they face a number of problems that require comprehensive research and solution. Among them are problems with visa requirements and border crossing, the impact of diversification of transport infrastructure on the increase in the number of short-term trips of Ukrainians to Europe, the impact of the economic situation in Ukraine (deflation, decline in incomes, fluctuations in the hryvnia exchange rate) on the ability of citizens to organize short-term trips to Europe, the impact of the war on the choice of tourist destinations for Ukrainians. Under these conditions, it is important to analyze how the structure and dynamics of tourist flows that encourage Ukrainians to travel in Europe are changing, as well as to find out the main factors that affect the choice of destination, duration of trips and their organization in conditions of economic and political instability.

Keywords: *tourism, geography of tourism, types of tourism, short-term tours, short-term trips, transport logistics, border crossing, EES systems, ETIAS, visa-free regime, domestic and international tourism of European countries, tating both tourism and business ties, sightseeing tours, thematic excursions.*

Постановка проблеми. Короткострокові туристичні подорожі українців за кордон є важливим компонентом міжнародної мобільності та соціокультурних обмінів. Однак вони стикаються з цілим рядом проблем, які потребують комплексного дослідження та вирішення. Серед них- проблеми з візовими вимогами та перетином кордону, залежністю диверсифікації транспортної інфраструктури від збільшення кількості подорожей українців до Європи, Суттєвий вплив на здатність громадян подорожувати має і економічна ситуація в Україні (дефляція, зниження доходів населення, коливання курсу гривні). Істотно на вибір туристичних напрямків українців війна Тому, безумовно, важливо проаналізувати, яким чином змінюється структура та динаміка туристичних потоків, що спонукають українців до подорожей Європою, а також з'ясувати основні фактори, що впливають на вибір напрямку, тривалість подорожей та їх організацію в умовах існуючої реальності і нестабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Короткострокові подорожі класифікують через різні наукові підходи, що базуються на тривалості, мотивації, географії, економічних та соціальних аспектах. Дослідженнями короткострокових подорожей займались науковці: М.П. Крачило, О.Д. Король. [2], М.П. Кляп та Ф.Ф. Шандор [3], Л.І. Коржилов [4], Вони зазначають, що існує кількісний підхід, який ранжирує тривалість перебування туристів поза межами їх постійного проживання (здебільшого від 1 до 3-х діб включно). Якщо звернутись до наукової літератури, то в сучасному українському науковому доробку, питання класифікації короткострокових подорожей висвітлено не в повній мірі. Так були визначені їх загальні особливості, тривалість, відстань, вид транспорту, проживання, діяльність. Але перед короткостроковими подорожами українських туристів повстає багато проблем, що пов'язані насамперед із війною а також тими обмеженнями, які планують впроваджувати країни Європи.

Формулювання цілей статті. Аналіз чинників, що впливають на здійснення короткострокових подорожей українських туристів до країн Європи. Виявлення проблем з якими стикаються туристи під час короткострокових поїздок. Формування рекомендацій для здійснення подорожей Європою, з метою підвищення їхньої туристичної грамотності та зручності.

Виклад основного матеріалу. В Україні, короткостроковими подорожами зазвичай вважають поїздки, які тривають від кількох годин до 3 днів. За визначенням Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) ,такі подорожі зазвичай тривають

до 3 днів (1–3 дні), включаючи денні поїздки (без ночівлі) або зупинки з однією-двома ночівлями. У контексті європейського туризму, вони виглядають наступним чином: у внутрішньому туризмі – короткостроковою вважається подорож до 2–3 днів, а у міжнародному туризмі – така подорож може тривати до 4 днів. Короткострокові подорожі – це багатогранне явище, що може бути вивчене через різні підходи. Найбільш поширеними до їх типології є часовий і географічний підходи, але мотиваційні та соціальні аспекти також є важливими для розуміння цього типу туризму. Одним із основних критеріїв короткострокового туризму є його класифікація за метою: відпочинок і оздоровлення, культурно-пізнавальний, діловий, подієвий, сільський, зелений, паломницький, туризм, гастротуризм, тощо [3]. Важливим аспектом дослідження короткострокових подорожей є виокремлення особливостей та принципів організації такої подорожі. У дослідженні І.М. Шоробури та О.І. Бардей [5] визначено основні принципи організації короткострокових подорожей, що допоможуть зробити поїздку якомога комфортнішою та ефективною. Насамперед, це: планування подорожі, важливість визначення туристичних destination, тривалість перебування в кожній з них, відвідування основних атракцій, бронювання послуг, обмеження часу; дотримання безпеки подорожі. Провідним питанням організації короткострокової поїздки є транспортний аспект та організація проведення змістовних, тематичних заходів та додаткових послуг. Короткострокові туристичні подорожі – одна із дефініцій географії туризму, це найбільш масова форма туристичної діяльності, оскільки доступна для будь-яких фокус-групи туристів. У зв'язку із збільшенням вільного часу, значна частина населення відпочиває саме на вихідних та у святкові дні, іноді прихопивши серед робочих днів також п'ятницю, понеділок. Такий вид короткострокового туризму дозволяє відпочивати впродовж року, а не тільки під час відпустки. Найголовнішою особливістю, що виокремлює короткострокові туристичні подорожі від інших є обмеженість у часі.

Короткочасні подорожі до європейських країн стали важливим елементом туристичної активності українців у 2023–2024 роках. За даними Visit Ukraine, кількість подорожей українців до Європи у 2024 році зросла на 10% порівняно з 2023 роком [6]. Серед них значна частка подорожей припадає на короткочасні тури. Це зумовлено низкою факторів, серед яких слід виокремити найбільш вагомими за умов продовження російсько-української війни, зокрема, створення нових логістичних маршрутів до країн Європи та зменшення доходів. Короткочасні подорожі з України до Європи користуються популярністю серед українських туристів завдяки зручному географічному розташуванню та доступним варіантам перевезень (автобус, поїзд, лоукост-авіалінії). Такі подорожі зазвичай тривають 2–4 дні, з акцентом на екскурсіях, знайомстві з культурою та гастрономією.

Передусім, активному поширенню короткострокових подорожей для українців в Європу сприяє близьке географічне розташування до переважної більшості країн. Завдяки тому, що Україна знаходиться в Східній Європі найбільш активно розвивається туризм саме з прикордонними країнами ЄС.

Туристичні потоки українців до Європи істотно змінилися як під час війни, так і зазнають суттєвих змін в період післявоєнного відновлення. У мирний час подорожі переважно мали рекреаційний, культурний або діловий характер, але війна внесла тут свої корективи. З початком війни певні туристичні мотиви (тривалий відпочинок, розважальний, гральний, подієвий, шопінг-туризм) значно поступилися волонтерському, культурному, освітньому туризму, бізнес-подорожам та короткостроковому відпочинку. Наразі основними споживачами туристичних послуг є жінки з дітьми. Змінилась і структура бронювань: якщо раніше були популярні родинні подорожі, то тепер частіше бронюють матері з подругами або бабусями та дитиною [6].

Значний вплив на географію нетривалих подорожей має також економічна нестабільність, що змінило загальну картину туристичних потоків. Переважно зменшу-

ється кількість поїздок в «дорогі» країни Західної Європи, натомість зростає інтерес до дешевших напрямків, таких як Польща, Словаччина, Румунія, а також до країн із високим рівнем підтримки українців. Фінансові обмеження багатьох українців впливають на вибір нетривалих поїздок, що потребують менших витрат. Оптимальними для таких подорожей стають вихідні та канікули тривалістю від одного до чотирьох днів. Це зменшує витрати на проживання, харчування та транспорт.

Географічний аналіз показав, що найпопулярнішими містами для короткочасного туризму в 2024 році є Польща (Краків, Варшава, Вроцлав, Гданськ), Чехія (Прага, Брно), Угорщина (Будапешт, Егер), Словаччина (Братислава), Австрія (Відень), Німеччина (Берлін, Дрезден, Мюнхен) [7].

Більшість з цих подорожей не тільки короткочасні і самодіяльні але і організовані відомими туристичними операторами і агенціями, що входять протягом останніх двох років у ТОП -10 провідних компаній України. Серед них:

1. Adriatic Travel – львівська ТО компанія спеціалізується на автобусних турах до країн Центральної та Східної Європи [8].

2. Аккорд-тур – львівська ТО компанія, що пропонує широкий вибір пропозицій автобусних турів у всіх напрямках країн ЄС [9].

3. Tango Travel – львівська ТО компанія, що організовує автобусні тури до Відня, Праги, Будапешта [10].

4. TASTour – львівська ТО компанія пропонує бюджетні тури до Італії, Франції та інших країн [11].

5. Eurotrips – київська ТО компанія пропонує молодіжні тури з акцентом на активний відпочинок [12].

Найбільш поширеним форматом організації подорожі є автобусні тури. Він найбільш доступний та охоплює декілька міст за короткий період. Авіа-тури є ідеальними для відвідування одного міста або країн з більшим часом для перебування.

Оглядові екскурсії є невід'ємною частиною короткострокових подорожей до Європи, особливо для туристів, які вперше відвідують певне місто чи країну. Ці екскурсії вже включені до базової програми туру і можна за короткий час ознайомитися з основними пам'ятками та визначальними місцями. Типова оглядова екскурсія триває 2–3 години і охоплює історичні, культурні та архітектурні об'єкти міста. Наприклад, оглядова екскурсія Прагою також включає відвідування Староміської площі та Астрономічного годинника Орлой, який уже багато років є символом Праги, єврейського кварталу Йозефів, Вацлавської площі, яка є центром усіх головних політичних подій, Карлової вулиці і, звичайно ж, Карлового мосту, через який раніше проходив «Королівський шлях». У Парижі туристи обов'язково побачать Ейфелову вежу, Лувр, Триумфальну арку та Елсейські поля, пройдуться по бульвару Мон Март.

Оглядові екскурсії часто проводяться в перший день прибуття до міста, щоб дати туристам загальне уявлення про локацію та допомогти орієнтуватися. Це особливо корисно для короткострокових подорожей, коли час обмежений. Після такої екскурсії туристи можуть самостійно встановити місця, які їх найбільше зацікавили.

Крім оглядових, туристичні компанії пропонують широкий вибір тематичних екскурсій, які можна замовити додатково. При відвідуванні тематичних екскурсій можна глибше зануритися в певну тему чи аспект міста. Наприклад, у Страсбурзі популярна річкова прогулянка, у Празі туристи можуть обрати екскурсію «Півними дорогами Праги», яка включає дегустацію місцевого пива.

Тематичні екскурсії можуть бути присвячені мистецтву, гастрономії, історії або навіть містичним легендам міста. Вони часто проводяться у вечірній час або у вільний від основної програми час, що дозволяє туристам максимально ефективно використовувати короткий візит.

Важливо відзначити, що вартість додаткових екскурсій фактично не входить у базову ціну туру. Туристи можуть обирати їх на місці, залежно від своїх інтересів та

бюджету. Це надає гнучкості при плануванні подорожі та дозволяє персоналізувати досвід відповідно до індивідуальних уподобань.

Для сімей з дітьми туроператори часто пропонують спеціальні екскурсійні програми, адаптовані для молодшої аудиторії. Наприклад, екскурсії можуть включати інтерактивні елементи або відвідування тематичних парків.

Нетривалі тури, як правило, це поїздки на вікенд, з метою відвідування подієвих заходів та івентів-концертів, виставок, музичних та театральних фестивалів, футбольних матчів, спортивних змагань тощо. Також, це може бути і лікувально-оздоровчий, купально-пляжний, гірсько-лижний туризм у прикордонних з Україною районах, візити до друзів та рідних. Набирають популярності гастротури з акцентом на місцеву кухню та виноробство.

Перевагами короткочасних подорожей серед інших відзначають у відносно бюджетних пропозиціях для широкої аудиторії, швидкості організації подорожі та мінімізації часу для підготовки туристичних формальностей, гнучкість програм перебування. Однак, слід зауважити, що зростання цін на транспорт, житло та харчування у країнах Європи може бути значною перешкодою для українських туристів. У багатьох країнах ЄС існує високий попит на житло через великий притік українців, що ускладнює пошук тимчасового проживання для коротких поїздок. Крім того, нетривалі подорожі відзначаються і деякими особливостями, які можуть сформувати низку негативних вражень, за умов неякісної підготовки туру з боку його організаторів. Короткий час перебування передбачає насичений графік, часті переїзди, що знижують комфортність подорожі та спричиняють фізичну втому. Зміни в правилах перетину кордонів можуть створити труднощі. На усунення зазначених ризиків та непередбачуваності спрямовані нововведення з боку ЄС, які планується впровадити з 2025 року.

ЄС вводить на кордоні нову систему реєстрації в'їзду та виїзду EES, Entry Exit System (EES, з англійської: Система «Вхід-вихід») [14]. Її мета заявлена, як «зменшення бюрократії» на кордоні. Унаслідок цього виникає питання: чи полегшать ці зміни перетин кордону для українців? Основні переваги цієї системи полягають в тому, що вона буде реєструвати ім'я особи, тип проїзного документа, біометричні дані – відбитки пальців і зображення обличчя, а також дату та місце в'їзду та виїзду з дотриманням основних прав і захисту даних, також фіксуватиме відмови у в'їзді [13]. Насамперед, EES замінить діючу систему ручного проставлення штампів у паспортах, яка займає багато часу, не надає достовірних даних про перетин кордону та не дозволяє систематично виявляти осіб, які перевищили терміни перебування. Основна мета EES – забезпечити більшу точність у відстеженні кількості днів перебування мандрівників у ЄС, оскільки загальний термін перебування обмежений 90 днями протягом кожного 180-денного періоду. Цей дозвіл буде необхідним для всіх короткотривалих подорожей у межах безвізового режиму, тобто до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду. Всі зібрані дані зберігатимуться в базі протягом трьох років [14].

Передусім, порядок безвізового в'їзду для громадян України до країн-членів ЄС та Шенгенської зони при цьому залишається без змін. Для спрощення збору біометричних даних на пропускних пунктах на кордонах планується встановити спеціальні термінали самообслуговування. У системі EES доступний новий онлайн-сервіс, який замінить Шенгенський калькулятор. Завдяки ньому подорожуючі зможуть дізнатися, скільки невикористаних днів перебування в Шенгенській зоні у них залишилося. Варто зазначити, що всі 29 країн Європи які є учасниками «Шенгену» впроваджують тепер Entry/Exit System. Шенгенська зона включає 29 європейських країн – 25 держав-членів ЄС, а також Ісландію, Ліхтенштейн, Норвегію та Швейцарію. Запуск EES є також передумовою для початку роботи системи електронних дозволів на в'їзд до ЄС, так званої ETIAS. Окрім того, з 2025 року – запрацює ще одна нова система авторизації подорожей ETIAS (European Travel Information and Authorisation System «Система інформації та авторизації подорожей») [11]. Зрештою, невідомо, як ці дві системи будуть діяти між собою,

а також, які їхні наслідки для українських туристів, перевізників, та як це все вплине взагалі на туристів? Для в'їзду в ЄС для українських туристів потрібен біометричний закордонний паспорт; заповнена анкета на сайті або в мобільному додатку ETIAS та сплата збору в розмірі 7 євро [14]. Запуск EES є також передумовою для початку роботи системи електронних дозволів на в'їзд до ЄС, так званої ETIAS. Якщо ж виключити людський фактор, то технічна частина спрощується. Однак виявляється, що отримання дозволу у системі не передбачає гарантованого в'їзду до країн Шенгену, тому що остаточне рішення приймає прикордонник. Тим часом, система ETIAS поширюватиметься на громадян 60 країн, які не входять до ЄС, але мають безвізовий режим подорожей з ЄС [15], серед них і Україна. Таким чином, дозвіл на поїздку ETIAS є обов'язковою умовою в'їзду для безвізових осіб. Він прив'язаний до паспорта особи, дійсний до трьох років або до закінчення терміну дії паспорта, залежно від того, що настане раніше. Якщо особа отримує новий паспорт, їй потрібно отримати новий дозвіл на подорож ETIAS. Тоді як, впровадження систем EES та ETIAS змінить процедури в'їзду до Шенгенської зони, тож при плануванні турів, подорожей, тому туристам (і не тільки) важливо знати, що зміниться та як підготуватися. Для в'їзду крім біометричного паспорта, має бути підтвердження мети поїздки (бронь готелю, запрошення тощо), фінансові гарантії та зворотний квиток. Деякі подорожуючі не можуть довести, що мають достатньо коштів для перебування в ЄС (зазвичай це близько 50–70 євро на день). Тим часом, ці зміни стосуються не всіх. Є низка винятків для тих, кому не потрібно буде оформлювати ETIAS: громадяни, які мають дійсну Шенгенську візу; особи з довгостроковою візою, виданою однією з країн-членів ЄС. Надалі такі категорії осіб зможуть перетинати кордон, використовуючи наявну візу [15]. Отже, розроблені системи спрямовані на забезпечення точного обліку часу перебування громадян третіх країн в країнах регіону. Цей запобіжний захід дозволить країнам Шенгенської зони уникати зловживанням безвізовим режимом. Він є засобом безпеки та скорочує бюрократичні бар'єри на шляху інтенсифікації туристичних і бізнес зв'язків.

Під час війни країни ЄС значно полегшують умови для організації подорожей для громадян України, що дозволяє легше та швидше планувати поїздки. Безвізовий режим, технологічні нововведення спрощують перетин кордону. У багатьох європейських країнах відбувається активне прийняття українських культурних та освітніх програм, які стимулюють цікавість до короткострокових подорожей, наприклад, участь в арт-фестивалях, курсах, тренінгах або обмінах. Популярні європейські напрямки стають більш доступними завдяки низьким цінам на авіаперельоти і спеціальним пропозиціям для біженців, що дозволяє українцям безпечно та економно подорожувати. Таким чином, нетривалі подорожі українців Європою в умовах війни вже стали важливим інструментом для забезпечення безпеки, культурного обміну та розвитку міжнародних зв'язків.

Висновки. Перспективи розвитку короткострокових подорожей українців до Європейського Союзу мають значні можливості для розширення та удосконалення. У повоєнний період, у зв'язку з психологічними травмами, соціальними потрясіннями та потребою відновлення, психологічний комфорт під час подорожі (близькість до дому, відсутність мовних бар'єрів, культурна схожість), можуть стати важливим фактором при виборі напрямку і тривалості подорожі. У свою чергу це стимулюватиме попит на швидкий відпочинок у країнах ЄС. З огляду на активну цифровізацію, планування подорожей стане більш зручним. Онлайн-сервіси для організації поїздок, цифрові платформи для бронювання житла та культурних заходів допоможуть українцям комфортно подорожувати Європою. Важливу роль у розвитку короткострокових подорожей і надалі відіграватиме безвізовий режим між Україною та країнами ЄС, та спрощення процедур перетину кордону, розвинута транспортна інфраструктура.

Враховуючи прагнення українців до відновлення культурних та соціальних зв'язків з Європою, повоєнна Україна, як частина європейського туристичного маршруту,

може стати важливим шляхом для європейців, а для українців Європа залишатиметься основним напрямом для короткострокових подорожей, що забезпечить взаємний розвиток туризму.

Список використаних джерел:

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Ліга 360. 1995. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950324?an=475921>
2. Король О.Д., Крачило М.П. Менеджмент туризму Навчальний посібник. Київ : Знання, 2009. 248 с
3. Сучасні різновиди туризму : підручник / Шандор Ф.Ф., Кляп М.П. Київ : Знання, 2013. 334 с. (Вища освіта. XXI століття).
4. Коржилов Л.І. Туризм в Україні. Класифікація та види. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. С. 217–222.
5. Бардей О.І., Шоробура І.М. Специфіка інноваційної туристичної діяльності на території України. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Хмельницький, 21–22 березня 2023 р.)*. Хмельницький: ХГПА., 2023. С. 13–16.
6. Ринок українського туризму: відновлення галузі у 2024 році. URL: <https://life.comments.ua/ua/article/travels/rinok-ukrainskogo-turizmu-vidnovlennya-galuzi-u-2024-roci-732519.html>
7. New requirements to travel to Europe. URL: https://travel-europe.europa.eu/etias/faqs-etias_en
8. Сайт туристичної компанії Adriatic travel. URL: <https://adriatic-travel.com.ua/country/sk>
9. Сайт туристичної компанії Аккорд Тур. URL: <https://www.accordtour.com/>
10. Сайт туристичної компанії Танго Тревел. URL: <https://tangotravel.com.ua/>
11. Сайт туристичної компанії TAS Tour. URL: <https://tastour.com.ua/>
12. Сайт туристичної компанії Eurotrips. URL: <https://eurotrips.ua/>
13. ETIAS Countries: Where Can You Travel with European Travel Authorization. URL: <https://etias.com/etias-countries/>
14. Shar PRINT Information on ETIAS (European Travel Information and Authorisation System). URL: [https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Shar+PRINT+Information+on+ETIAS+\(European+Travel+Inf](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Shar+PRINT+Information+on+ETIAS+(European+Travel+Inf)
15. Strategic Communications. 2023. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/coming-visa-free-country-and-travelling-europe_en

References:

1. Pro turyzm: Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 № 324/95-VR [On Tourism: Law of Ukraine from September 15, 1995 No. 324/95-VR]. Liga 360. 1995. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950324?an=475921>
2. Korol O. D., Krachylo M. P. (2009) Menedzhment turyzmu [Tourism Management]: A Study Guide. Kyiv: Znannya, 248 p.
3. Shandor F. F., Klyap M. P. (2013) Suchasni riznovydy turyzmu: pidruchnyk [Modern Types of Tourism: Textbook]. Kyiv: Znannya, 334 p. (Vyscha osvita XXI stolittia).
4. Korzhylov L. I. (2020) Turyzm v Ukraini. Klasyfikatsiya ta vydy [Tourism in Ukraine. Classification and Types]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, no. 9, pp. 217–222.
5. Bardey O. I., Shorobura I. M. (March 21–22, 2023) Spetsyfyka innovatsiinoi turyzmu na terytorii Ukrainy [Specifics of Innovative Tourism in Ukraine]. *Aktualni problemy rozvytku osvity v sferi turyzmu, fizychnoi kultury ta sportu: materialy VI Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. Khmelnytskyi: KhGPA*, pp. 13–16.
6. Rynok ukrainskoho turyzmu: vidnovlennia haluzi u 2024 rotsi [Ukrainian Tourism Market: Recovery of the Industry in 2024]. Available at: <https://life.comments.ua/ua/article/travels/rinok-ukrainskogo-turizmu-vidnovlennya-galuzi-u-2024-roci-732519.html>
7. New requirements to travel to Europe. Available at: https://travel-europe.europa.eu/etias/faqs-etias_en
8. Website of the travel company Adriatic Travel. Available at: <https://adriatic-travel.com.ua/country/sk>
9. Website of the travel company Akkord Tur. Available at: <https://www.accordtour.com/>
10. Website of the travel company Tango Travel. Available at: <https://tangotravel.com.ua/>

11. Website of the travel company TAS Tour. Available at: <https://tastour.com.ua/>
 12. Website of the travel company Eurotrips. Available at: <https://eurotrips.ua/>
 13. ETIAS Countries Available at Where Can You Travel with European Travel Authorization. URL: <https://etias.com/etias-countries/>
 14. Shar PRINT Information on ETIAS (European Travel Information and Authorization System). Available at: [https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Shar+PRINT+Information+on+ETIAS+\(European+Travel+Inf](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Shar+PRINT+Information+on+ETIAS+(European+Travel+Inf)
 15. Strategic Communications. (2023). Available at: https://www.eeas.europa.eu/eeas/coming-visa-free-country-and-travelling-europe_en
-